

ורק בקורה הוא דבעינן שתהא דומה לקביעות, כדי לבנות עליה בנין, שתיהוי היכר מעליא. אבל אין ההיכר תלוי במעמידים.

ורב חסדא אמר: אחד זה – הקורה, ואחד זה – מעמידי הקורה, צריכין שיהיו בריאין.

הקורה צריכה שתהא בריאה כדי לקבל אריח.

והמעמידין כדי לקבל קורה ואריח.

שאם לא יהא היכר במעמידי הקורה, מה יועיל היכר הקורה, והלא המעמידים יכחישו ההיכר [רבינו יהונתן].

אמר רב ששת: הניח קורה על גבי מבוי, ופרס עליה מחצלת כדי שתהיה המחצלת כמחיצה, כי רוצה לייפות יותר כח היתרה של הקורה, והגביה את המחצלת מן הקרקע שלישה טפחים, ונמצא שהיא מחיצה תלויה – הרי זה פסל את המבוי. [רא' ציור 1]

משום שקורה אין כאן, וגם מחיצה אין כאן.

קורה אין כאן – דהא מיכסיא מכוסה הקורה, ואין כאן היכר.

שאפילו למאן דאמר קורה משום מחיצה צריך היכר קצת [ריטב"א].

מחיצה נמי אין כאן, דהויא לה מחיצה

היות וכל שיש בהיקיפו שלישה טפחים, יש בו בקוטרו רוחב טפח. (82)

גמרא:

א-ת והוינן בהא דאיתא במתניתין שאף על גב שצריך שתהא רחבה כדי לקבל אריח, דיה לקורה שתהא רחבה טפח:

והא טפח ומחצה בעי, כרחבו של אריח?!

ומשנינן: כיון דרחב כדי לקבל טפח מן האריח סגי!

היות שאת אידך חצי טפח – מלבין [ממרח, מלשון לבינה] לה לקורה כטינא [בטיט] משהו [מלא אצבע] מהאי גיסא של הקורה, ומשהו [מלא אצבע] מהאי גיסא שהן ביחד שתי אצבעות, שהן חצי טפח, ומשוה את הקורה לאריח, וקיימא [ועומד האריח]. (83)

אמר רבה בר רב הונא: קורה שאמרו, צריכה שתהא בריאה כדי לקבל אריח.

ו"מעמידי קורה" התומכים בקורה, וכגון שאינה עומדת על כתלי המבוי עצמם – אינן צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח שעליהן.

אלא, דיים שיוכלו לקבל את הקורה לבדה, דהא לא יהבי אריח עליה.

83. כלומר: כיון שיכול להעמיד האריח על ידי מירוח בטיט, אין צריך שתהא הקורה עצמה רחבה ככל רחבו של אריח. ואמנם בריטב"א משמע שצריך למרח בטיט.

82. ואף על פי שלפי חכמי המדות יש בו מעט פחות מטפח, הכי משערין – פירוש המשניות להרמב"ם, וראה אריכות בזה ב"עיונים" לדף יד.

שהגדירים בוקעין בה מתחת המחיצה, וכל כי האי גוונא אינה מחיצה. (84)

תנו רבנן: קורה היוצאה מכותל זה שבצידו של פתח המבוי, ואינה נוגעת בכותל זה שמצדו השני של פתח המבוי. [רא' ציור 1]

וכן שתי קורות, אחת יוצאה מכותל זה של מבוי, ואחת יוצאה כנגדה מכותל זה שבצדו השני של פתח המבוי, ואינן נוגעות זו בזו, הרי אם היה המרחק פחות משלשה טפחים — אין צריך להביא קורה אחרת. דאמרינן:

לבוד. [רא' ציור 2]

אבל אם היה המרחק שלשה טפחים או יותר, צריך להביא קורה אחרת.

רבן שמעון בן גמליאל — דסבירא ליה לבוד עד פחות מארבעה טפחים — אומר:

פחות מארבעה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת. [רא' ציורים 3, 4]

ארבעה — צריך להביא קורה אחרת.

וכן שתי קורות המתאימות השוככות זו אצל זו כמו תאומים, כאשר לא בזו יש רוחב כדי לקבל אריח, ולא בזו יש רוחב כדי לקבל אריח — אם מקבלות אריח לרחבו טפח כשהן סמוכות זו לזו, אין צריך להביא קורה אחרת.

ואם לאו שאין שתיהן [יחד] רחבות טפח, צריך להביא קורה אחרת. (85)

רבן שמעון בן גמליאל אומר להקל:

אפילו אין רוחב טפח בשתי הקורות יחד, ואם מושיב על שתיהן אריח לרחבו אינו עומד — אם מקבלות אריח לארכו שלשה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת.

והיינו, מרחיקן זו מזו ומושיב עליהן אריח לאורכו, ובלבד שיהו בריאות לקבל כוכדו ואורכו של אריח שלשה. [רא' ציור 5]

ואם לאו, שאין בריאות לקבלו, צריך להביא קורה אחרת. (86)

היו שתי הקורות אחת למעלה ואחת למטה, זו עולה וזו יורדת, ר' יוסי בר' יהודה אומר רואין את העליונה כאילו היא למטה. דאמרינן: חבוט רמי [השפל הקורה העליונה כאילו היא למטה אצל השניה, וכעין דאמרינן לעיל דף ט א].

ואת [כלומר: או רואין את ריטב"א, רש"י סוכה כב:] התחתונה — כאילו היא למעלה, דאמרינן גוד אסיק. [רא' ציור 6]

ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה. כי אם הקורה נתונה למעלה מעשרים אמה — היא פסולה, כדאיתא לעיל בריש פירקין.

וכן התחתונה לא תהא למטה מעשרה טפחים [שאינן מחיצה בפחות מעשרה טפחים רש"י סוכה כב:]. (87)

ומפרשינן:

אמר אב"י: רבי יוסי ברבי יהודה, המכשיר בשתי קורות אחת למעלה ואחת למטה אף

84. דקיימא לן "מחיצה תלויה" אינה מתרת — על פי רש"י לקמן דף טז; וראה ריטב"א.

85. נתבאר על פי לשון רש"י סוכה דף כב: וביאר הב"ח בסמ"ג, דלדעת רש"י בעינן שיהיו נוגעות זו בזו, ורחבות טפח.

וראה חידושי הר"ן כאן, בשם פירוש מדויק של רש"י, ביאור אחר בדברי הגמרא. וראה בקרבן נתנאל — כאן, סימן י"ח סעיף קטן ג' — שפקפק בהבנת הב"ח בדברי רש"י.

86. נתבאר על פי לשון רש"י סוכה דף כב:.

על פי שאינן בריאות כדי לקבל ארית, כפי שהן עומדות אחת כאן ואחת כאן.

סבר לה רבי יוסי באבוח [רבי יהודה] **בחדא**, **דאית ליה**: אין צריך שתהא הקורה בריאה, אלא אפילו של קש ושל קנים **רואין** אותה כאילו היא של מתכת.

ומיהו **פליג רבי יוסי עליה דאבוח בחדא**.

דאילו רבי יהודה אבוח סבר: קורה כשירה אפילו **למעלה מעשרים** אמה. כדאיתא ריש פירקין.

ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: בתוך **עשרים**, אין, **למעלה מעשרים** — לא.

וכדאמר: ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה. (88)

שנינו במשנה: **רבי יהודה אומר**: **רחבה אף על פי שאין בריאה**.

מתני ליה היה שונה רב יהודה לחייא בר רב, **קמיה בנוכחותו דרב**, את דברי רבי יהודה במשנתנו: **רחבה** — **אף על פי שאינה בריאה!**

אמר ליה רב לרב יהודה אתנייה [תשנה לו לחייא בני את דבריו של רבי יהודה במשנה בלשון אחרת]: **רחבה ובריאה!**

כלומר: לא נחלק רבי יהודה על חכמים כלל, ומודה להם שצריך רחבה ובריאה.

ומקשינן: **והאמר רבי אילעאי אמר רב**

בעצמו: **רחבה ארבעה טפחים**, **אף על פי שאינה בריאה**.

וקא סלקא דעתין דתרתין קאמר:

א. קורה צריכה שתהא רחבה ארבעה טפחים.

ב. אין צריך שתהא בריאה.

והשתא תיקשי דרב אדרב;

דהכא קאמר רב: דאין צריך שתהא בריאה, ולעיל קאמר: דאף לרבי יהודה צריך שתהא בריאה?!

ומשנינן: הכי קאמר רבי אילעאי אמר רב: אם היתה הקורה רחבה ארבעה טפחים, כשירה אף על פי שאין בריאה. **דרחבה ארבעה שאני!** ודברי רבנן דצריך שתהא בריאה נאמרו באינה רחבה ארבעה.

ואתיא מימרא דרבי אילעאי אמר רב, אף כרבנן. (89) [רא' ציור 1]

שנינו במשנה: **היתה של קש ושל קנים רואין אותה כאילו היא של מתכת**.

ותמהינן: **מאי קא משמע לן דאמרינן "רואין"?** והרי היינו הך דתנא ברישא "רחבה אף על פי שאינה בריאה"?! דרואין אותה כאילו היא בריאה.

ומשנינן: **מהו דתימא דוקא במינה של קורה שרגילה להיות בריאה, אמרינן "רואין"**. והיינו, שרק אם עשאה של עץ, אז אפילו

88. נתבאר על פי תוספות, וראה רשב"א ורישב"א.

89. וכן פסק השולחן ערוך בסימן ש"ג סעיף י"ז, דאם הקורה רחבה ארבעה טפחים, אין

87. ולמדנו מכאן: שאין אומרים "חבוט" או "גוד אסיק" אלא כשכל אחת מהן ראויה שתעמוד במקומה, ותתקרב חברתה אליה, ורישב"א.

אם היא דקה, כשירה הקורה, כיון שקורת עץ רגילה להיות בריאה, ולכן רואין גם את הקורה הדקה כאילו היא בריאה.

אבל היכא דעשאה **שלא במינה** של קורה הרגילה להיות בריאה — וכגון שעשאה קורה של קש או של קנים — אימא, דבכי האי גוונא **לא אמרינן** "רואין".

קא משמע לן שבכל ענין אמרינן רואין!

שנינו במשנה: **עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה.**

ותמהינן: **פשיטא**?! מאחר דאמרינן ברישא "רואין", הכא נמי אמרינן "רואין"?!
 ומשנינן: מתניתין **קא משמע לן כדרבי זירא**:

דאמר רבי זירא: קורה שמקצתה עשויה כקשת, והשכיבה על כתלי המבוי, והיתה היא [הקורה עצמה] **בתוך המבוי, ועקמומיתה, חלקה העשוי כקשת, בולט אל חוץ למבוי** מלפניו. [רא' ציור 1]

או שהעמידה על כתלי המבוי, והיתה היא **בתוך עשרים** אמה לקרקעית המבוי, ועקמומיתה **למעלה מעשרים** אמה מקרקעיתה. [ציור 2]

או שהיתה היא **למעלה מעשרה** טפחים, ועקמומיותה **למטה מעשרה**. [רא' ציור 3]

שבכל אלו, העקמומית עצמה נמצאת מחוץ למקום הכשרה של קורה.

רואין, כל שאילו ינטל ממנה עקמומיתה

הנמצא מחוץ למקום הכשירה של קורה, וישאר רק אותו חלק שבמקום הכשירה של קורה, **ואין בין זה לזה**, בין שני קצות הקורה לאחר שניטל ממנה עקמומיותה, **שלשה** טפחים — **אין צריך להביא קורה אחרת, דאמרינן** לבוד, וכאילו נתארכה הקורה בקו ישר ולא כקשת.

ואם לאו, שיש בין שני הקצוות שלשה טפחים — **צריך להביא קורה אחרת!** (90)

ועדיין תמהינן: **הא נמי פשיטא!**

ומשנינן: **"היא בתוך המבוי ועקמומיתה חוץ למבוי"** איצטריכא ליה למתניתין לאשמועינן.

כי מהו **דתימא** נגזור לפוסלה כי ליחוש **דילמא אתי לאמשוכי בתרה** [להימשך ולטלטל עד סוף העקמומית שמחוץ למבוי].

קא משמע לן דלא חיישינן.

שנינו במשנה: **עגולה — רואין אותה כאילו היא מרובעת.**

ותמהינן: דכיון דתנא כבר כעין זה במשנתנו, **הא תו למה לי?**!

ומשנינן: **סיפא איצטריכא ליה**, ללמדנו: **כל שיש בהיקיפו שלשה טפחים — יש בו רחב טפח.**

ומנא הני מילי הך כללא?

אמר רבי יוחנן: **אמר קרא "זיעש חירם, לבנין בית המקדש של שלמה את הים, מקוה**

90. נתבאר על פי חזון איש סימן ע"ו סק"ה.

צריכה להיות בריאה כדי לקבל אריח, ויש חולקין, ראה בריטב"א.

מבפנים] **קא חשיב**. ושם היה רחבו עשר אמה שהוא שלישי היקיפו.

תני רבי חייא: **יום שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה.**

ומקשינן: **מכדי**, הרי שיעור מקוה כמה הוי — **ארבעים סאה.**

כדתניא: כתיב "ורחץ במים את כל בשרו" י-ב-1 [הגירסא על פי גמרא פסחים דף קט.], ודרשינן:

"במים" — **במי מקוה**, ולא במים חיים. ד"מים" משמע מים מחוברין ומכונסין יחדיו. (92)

"כל" בשרו, מדלא כתב "בשרו", משמע — **מים שכל גופו עולה בהן** [שאינו נראה, אלא כולו מכוסה בהן. רש"י פסחים דף קט.].

וכמה הן?

אמה על אמה בריבוע, ברובם [בגובה] שלש אמות.

ושיערו חכמים למי מקוה, שהן **ארבעים סאה.**

ולפי חשבון זה, כמה אמות מעוקבות [אמה על אמה ברום אמה] הוו להו בים של שלמה, שהיה עשר אמות על עשר אמות ברום חמש אמות [אילו היה הים עשוי בריבוע]?

חמש מאה גרמידי חמש מאות אמות מעוקבות [אמה על אמה ברום אמה]!

גדולה לטבילת כהנים, מוצק ביציקה, ולא בהכאת קורנס, עשר באמה רחבו משפתו עד שפתו, עגול סביב, וחמש באמה קומתו.

וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב".

הרי שהים העגול שהיה רחבו עשר אמה, היה היקיפו כפול שלשה!

ומקשינן: **והא איכא נמי רוחב שפתו?!**

דקא סלקא דעתין שהכתוב מדבר על היקף הים מבחוץ, וכיון שרחבו היה עשר אמה מבפנים, נמצא שאם תוסיף את עובי שפתו יהיה רוחב ההיקף יותר משליש ההיקף?!

ומשינן: **אמר רב פפא**: רוחב שפתו היה דק מאד.

דהא "שפת פרח שושן" כתיב ביה. דכתיב

"ועביו [שולי דפנותיו מלמטה, ותחתית רש"י מלכים] — טפח.

ושפתו [בגובה הים, אצל פיו] — כמעשה כוס פרח שושן [דק מאד כפרח שושן [שושנה]. (91)

אלפים בת [מדה בת שלש סאין] יכיל הים".

ומכל מקום, תמהינן:

והאיכא ברחבו האי משהו של עובי דפנותיו משני צדיו, ונמצא שאין החשבון מכוון?!

ומשינן: **כי קא חשיב** קרא "וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב", לא על היקף הים מבחוץ קאי קרא. אלא **מגואי** [היקפו

92. ברש"י לעיל דף ד: כתב: דדרשינן לה מדלא כתיב: במים "חיים".

91. ובמלכים פירש רש"י: "כמעשה שפת כוס ששותין בו, ומצוייר פרח ושושן".